Hírek a börtönvilágból

Terjed a hepatitisz a kanadai börtönökben

Kanadában a büntetés-végrehajtásért felelős minisztérium eddig még nem tette kötelezővé a fogvatartottak számára a HIV és hepatitisz szűrésen való részvételt. Ennek következtében az elítélteknek akár a 70 %-a is kimaradhat a vizsgálatokból. A fogvatartottak többségét az adatok kiszivárgásától való félelem tartja vissza attól, hogy alávessék magukat az orvosi ellenőrzésnek. A Kanadai Büntetés-végrehajtási Szolgálat szerint az említett 70%-os arány azért aggasztó, mivel a HIV és hepatitisz fertőzések száma 2000. óta folyamatos növekedést mutat.

2001-ben a hepatitisz C-től szenvedők 2993 voltak. Ez az adat a börtönpopuláció 24%-át reprezentálja. 2001-re a hepatitisz B-vel fertőzöttek száma 43-ra nőtt, azaz megháromszorozódott. A HIV megbetegedések száma 223-ra emelkedett, de a börtönpopuláción belüli százalékos arány - az elítéltek számának növekedése miatt - 1,8%-os maradt. A Kanadai Börtönszemélyzet Szövetsége úgy gondolja, hogy kötelező szűrőrendszer nélkül a betegségek megelőzése lehetetlen. A fertőzés továbbterjedése elsősorban azokat az elítélteket fenyegeti a leginkább, akik védekezés nélküli homoszexuális kapcsolatot tartanak fenn másokkal, és közösen használnak tűt az intravénás kábítószer fogyasztás során.

A szakemberek úgy vélik, hogy a problémák átmeneti enyhítését jelenti az a kezdeményezés, amelynek keretében független egészségügyi intézmények látnák el a szűrés feladatát. Ezzel a lépéssel elkerülhető, hogy az eredmények kiszivárogjanak a büntetés-végrehajtási intézeten belül és ezáltal a jövőben talán az elítéltek szűrésben való részvételi hajlandósága is növekedni fog.

Forrás: Hepatitis and HIV in Canadian prisons by Tom Blackwell, National Post, 13. 05. 2003.

A vallásgyakorlás kérdései Maine államban

Az amerikai indián elítéltek egy csoportja pert indított a Maine Állami Büntetés-végrehajtási Intézet ellen, mivel a dohányzási tilalom miatt csak komoly korlátozások mellett gyakorolhatják a vallásukat.

A Szent Toll Amerikai Őslakosok Köre azt állítja, hogy a büntetés-végrehajtási intézet szabályzatába ütközik az indiánok szent tárgyainak (pipának, különféle dohánykeverékeknek) a szertartások alatt történő használata. Az elítéltek kifogásolták, hogy nem kaptak helyet az izzasztó kunyhó felállításához és a *„füstölő"* ceremóniákhoz szükséges edények elhelyezésére sem. A fogvatartottak szerint a büntetés-végrehajtási intézetekben nem fordítanak kellő figyelmet az indián kultúra sajátosságaira, a gyöngyfüzérek és a nyílhegyek elkobzásával pedig lehetetlenné teszik az ősi tradíciók megtartását.

A büntetés-végrehajtási intézet vezetői azonban cáfolták azokat az állításokat, hogy nem teremtették meg a megfelelő feltételeket a vallásgyakorláshoz. Hangsúlyozták, hogy különleges igényeket is teljesítenek, ezért már folynak a tárgyalások az izzasztó kunyhó felállításáról. A 2000. év óta egészségügyi okokra hivatkozva állami rendelkezések tiltják a büntetés-végrehajtási intézeteken belüli dohányzást, tehát e kérdésben további vitának már nem lehet helye.

Peter d' Errico – a Massachusetts Egyetem jogtudományokkal foglalkozó nyugalmazott professzora – úgy látja, hogy előrelépés figyelhető meg a vallással kapcsolatos kérdések megoldása terén. Évekkel ezelőtt az indián hit elfogadhatatlannak számított a zsidó-keresztény hagyományok mellett. Ezen kívül kiemelte azt is, hogy ma már ugyan mindenki szabadon gyakorolhatja a vallását, de egy olyan zárt környezetben, mint a büntetés-végrehajtási intézetek problémák adódhatnak.

Bírói döntések is megerősítik, hogy az indiánoknak is joguk van arra, hogy megtartsák hitüket, de a részletszabályok kidolgozása és a felügyeleti kérdések megoldása – biztonsági okok miatt – a büntetés-végrehajtási intézetekre hárul. Így az indiánok vallásgyakorláshoz fűződő jogai időről-időre újabb és újabb kérdéseket vetnek fel.

Forrás: Inmates sue over right to rituals by Gregory D. Kesich, Portland Press Herald, 2003.

Macskák a börtönökben

Moszkvában a börtönök vezetői úgy döntöttek, hogy kitiltják a macskákat a büntetés-végrehajtási intézetekből. A szakemberek véleménye szerint a macskák számos betegség hordozói lehetnek, amelyek terjedését a rossz higiéniai körülmények és a helyhiány is elősegíthetik.

Korábban az említett állatok jelenléte ellen senki sem tiltakozott, mivel azoktól remélték a rágcsálók kiirtását. Az utóbbi pár évben azonban elkényeztetett házi kedvencekké váltak, gyakran egy tálból ettek és egy ágyban aludtak elsősorban a női fogvatartottakkal.

Az egészségügyi előírásoknak nem felelt meg a fenti helyzet, így néhány állatmenhely bevonásával került sor a macskák eltávolítására. Pár állatvédő szervezet azonban kifogásolta az eljárást.

Forrás: No place for a Cat by Kevin O'Flynn, The Moscow Times, 10. 05. 2003.

Börtönművészet Program

Huszonöt éve működik Connecticut államban (USA) a Börtönművészet Program, amelynek az a célja, hogy a fogvatartottak konstruktívan töltsék az idejüket a büntetés-végrehajtási intézetben. Több száz elítélt fest és szobrászkodik a műhelyekben.

Hartfordban, 2003. május végén az elkészült alkotások közül nyolcvan kerül kiállításra, amelyeket az elítéltek 25 és 200 dollár közötti áron próbálnak meg értékesíteni. A képek főleg a börtönélettel foglalkoznak, de akadnak közöttük portrék és tájképek is.

Az elítéltek műveik elkészítéséhez bármilyen anyagot (szenet, festéket, kartonpapírt, textíliát) felhasználhattak. A szervezők szerint a festés és a szobrászkodás elősegíti az önvizsgálatot és az önbecsülés fejlesztését.

Hasonló céllal szerveztek íróműhelyt Nianticban, a nők számára fenntartott York Büntetés-végrehajtási Intézetben. E helyen Wally Lamb író irányításával készítenek kisebb-nagyobb műveket a fogvatartottak.

A börtönvezetés szerint a fent említett kezdeményezések kedvet csinálhatnak ahhoz, hogy az elítéltek bekapcsolódjanak az oktatási-képzési programokba és megtalálják helyüket a társadalomban.

Forrás: Promoting Inmate Expression by John Gaely, New York Times, 12. 05. 2003.

Élelmezési kérdések az Egyesült Államokban

Az Egyesült Államok jó néhány államában a büntetés-végrehajtási intézetek az elítéltek étkeztetésén akarnak pénzt megtakarítani. Észak-Carolinában a Büntetés-végrehajtási Intézetek Élelmezéséért Felelős Szolgálat úgy döntött, hogy a napi kalória szintet 3300-ról 2700-ra kell csökkenteni. Az ételek elkészítéséhez kevesebb zsírt fognak használni és egy-egy elítélt maximum napi 100 gramm fehérjét kaphat. Az elmúlt öt évben a megszorító intézkedésekkel a büntetés-végrehajtási intézetek élelmezésére szánt költségvetésből több mint 5 millió dollárt sikerült lefaragni.

1998-ban a büntetés-végrehajtásért felelős minisztérium 29, 7 millió dollárt költött a fogvatartottak étkeztetésére, ami egy-egy elítéltre vetítve 943 dollárt jelent. 2003-ban az előbb említett összegek csökkennek: előreláthatóan 24 millió dollárt fognak az élelmezésre fordítani és 709 dollár jut majd egy-egy fogvatartottra. A változásokra azért volt szükség, mivel a börtönpopuláció folyamatosan nő és 2003-ban eléri a 33000 főt.

Az utóbbi években Észak-Carolina büntetés-végrehajtásának éves költségvetése drámaian csökkent: míg 2002-ben 924 millió állt rendelkezésre, addig 2003-ban már csak 880 millió dollárra lehetett számítani.

Hasonló jelenség tapasztalható más államokban is. Két évvel ezelőtt Dél-Carolina államban a büntetés-végrehajtás költségvetése 333 millióról 287 millió dollárra esett vissza, a börtönpopuláció azonban 21496-ról 22480-ra nőtt.

Az utóbbi pár évben, Texas államban is változtatásokat kellett végrehajtani, amelyek közül a legfontosabb az volt, hogy az elítéltek napi kalória adagja 2700-ról 2500-ra csökkent.

Iowában is módosult az étrend úgy, hogy a fogvatartottak két adag desszert helyett csak egyet kapnak, és valódi narancsból készül juice helyett csak narancs ízű üdítőitalhoz juthatnak hozzá. Virginiában és Minnesotában a hétvégeken csak két étkezésre van lehetőség.

Észak-Carolinában, a Büntetés-végrehajtási Intézetek Élelmezéséért Felelős Szolgálat kihangsúlyozta, hogy a költségek csökkentése nem fog a börtönlakók alultápláltságához vezetni. A szakértők is jól tudják, hogy a börtönéletben nagyon fontos szerepet

játszik az étkezés és az éhes elítéltek nagy veszélyt jelentenének az intézetek nyugalmára és rendjére. Néhány táplálkozási szakember azonban megjegyezte, hogy a kalóriaveszteség növelheti a megbetegedések kockázatát. Az Élelmezésért Felelős Szolgálat a veszélyek kiküszöbölése érdekében számítógépes szoftvare segítségével akarja figyelemmel kísérni az elítéltek táplálkozását.

Forrás: Skimpier budget forces food service to tighten belt by Gary L. Wright, Daily News, 02. 05. 2003.

Külföldi segítség Kenyában

A Coca-Cola Company 6 millió kenyai schilling (17,3 millió forint) támogatást nyújtott a Kingongo Állami Büntetés-végrehajtási Intézetnek azzal a céllal, hogy öntözni tudja azokat a termőterületeket, amelyeken az elítéltek ellátásához szükséges növények teremnek. Elkészült az a három mesterséges tó is, amelyek 6 millió liter víz tárolására alkalmasak és képesek megoldani az öntözés problémáját. A farmon található öntözőcsatornák- és berendezések kialakítását is a Coca-Cola cég finanszírozta. Nagy megkönnyebbülést jelent a börtönvezetés számára a fent említett fejlesztés, mivel a mesterséges tavak halak tenyésztésére is alkalmasak, így az élelmezési gondok egy része megoldódni látszik.

Korábban a büntetés-végrehajtási intézet a fogvatartottak zöldségekkel való ellátására 500 ezer kenyai schillinget (1,44 millió forintot) költött, melyet most más célokra lehet fordítani.

Forrás: Bottling company boosts prison by Martha Lint, Kenya News Agency, 16. 05. 2003.

Új börtön Arizona államban

Egy új, 1400 férőhelyes, férfiak számára fenntartott büntetés-végrehajtási intézet épül Arizona államban (USA) Kingmantől 13 kilométerre, délre. A létesítmény 67, 2 hektáron terül majd el és előreláthatóan 300 állandó munkahelyet teremt. A 45-50 millió dolláros beruházás megvalósításáért az oklahomai székhelyű Dominion Leasing cég felel. Arizona állam büntetés-végrehajtásáért felelős minisztériuma az Utah székhelyű Management and Training Corporationt bízta meg az intézet irányításával és vezetésével.

Forrás: New prison in Arisona by Tom Brown, Las Vegas Review-Journal, 19. 05. 2003.

Mezőgazdasági munkát végző elítéltek

Kalifornia államban, Tulare megyében 252 hektáron elítéltek állattenyésztéssel és növénytermesztéssel foglalkozva állítják elő a saját ellátásukhoz szükséges élelmiszereket. A megye évente 500 ezer dollárt takarít meg azzal, hogy 1200 fogvatartott élel-

mezéséhez szükséges termék készül el az említett farmon. A mezőgazdasági munkában csak azok fogvatartottak vehetnek részt, akik nem erőszakos bűncselekmények elkövetése miatt töltik a szabadságvesztés büntetésüket.

A büntetés-végrehajtási intézetek vezetői nagyon hasznosnak tartják a farm üzemeltetését, mivel az elítéltek az itt megszerzett tudást és ismereteket a szabadlábra kerülésüket követően is hasznosítani tudják, így kisebb lesz az esélye annak, hogy visszaesővé váljanak. A szomszédos Kings megyében is hasonló körülmények között folyik a termelés.

Sajnálatos módon a sikerek ellenére számos államban a farm programok megszüntetésére került sor. Ennek az az oka, hogy az államok a farmokhoz tartozó földterületek más, módon történő hasznosításában érdekeltek.

Forrás: Tulare County inmates grow than own food by Jason Plemons, Daily News, 9. 12. 2002.

A liverpooli büntetés-végrehajtási intézet nehéz helyzetben van

A börtön felügyelőségek szerint a HMP (Her Majesty's Prison) Liverpool Intézet súlyos válságban van. A büntetés-végrehajtási intézet bizonyos részein a higiénia teljes hiánya uralkodik, elszaporodtak a csótányok és a fogvatartottak tisztálkodási lehetőségei messze elmaradnak más börtönökétől. Az 1500 férőhelyes intézetben sok, egyszemélyes cellában két főt helyeztek el. A vízvezeték hálózat elavultsága miatt sok elítélt csak a központi fürdőt tudja igénybe venni és csak egy héten egyszer tud zuhanyozni. A kórtermekben szűk helyen, rossz körülmények között fekszenek a betegek és az ablakokat sem szívesen nyitják ki a közelben levő csatornanyílás miatt.

1999. óta eltelt idő alatt az oktatási lehetőségek is jelentős mértékben beszűkültek. Az elítélteknek mindössze 18 %-a tud tanulni a büntetés letöltése alatt, bár ehhez azt is hozzá kell tenni, hogy 95 %-uknak az alapvető írás-olvasás készsége is hiányos.

Az ellenőrzést végzők azon az álláspontón vannak, hogy az intézet nehézségeit részben az okozza, hogy nagyon gyenge szálakkal kapcsolódik az ipari szektorhoz. Sok szakember szerint HMP Liverpool és HMP Dartmoor esetében a privatizáció megoldást jelentene.

Forrás: Regime at Europe's Largest fail 'Unacceptable' by David Barrett, Home Affairs correspondent, PA News, 2003.

Oktatási program Pocklingtonban

A Full Sutton büntetés-végrehajtási intézetben, Pocklington (Nagy-Britannia) közelében új oktatási program indult, aminek keretében az elítéltek írás-olvasástudásra tehetnek szert. Az ország leghírhedtebb és legveszélyesebb bűnözői is ebben az intézetben vannak elhelyezve, akik közül soknak lenne szüksége az említett alapvető ismeretek elsajátítására.

A tanfolyamot az East Riding College irányításával indítják el és egyénre szabott felkészülést alkalmaznak. A szervezők, az iskola sikeres befejezőinek a tudásszintjüktől függően, 1-3 fontot ígértek. A büntetés-végrehajtási intézet vezetői abban reménykednek, hogy a tudásért járó jutalom ösztönzően hat az elítéltekre és sokan fognak bekapcsolódni a képzésbe.

Forrás: Prisoners paid to take lessons by Andrea Parkes, Daily News, 06. 01. 2003.

Építkező elítéltek

Észak-Kazakisztánban az elítéltek új görögkeleti ortodox templom építésébe kezdtek Petropavlovsk büntetés-végrehajtási intézetében. Az építkezés ötlete akkor született, amikor az egyik pap azt mondta a fogvatartottaknak, hogy azok az alkotások, amiket festettek és rajzoltak arra lennének érdemesek, hogy egy templomban legyenek elhelyezve. A börtönvezetés kedvezően fogadta a templom építésének tervét, mivel véleményük szerint egy ilyen jellegű vállalkozás képes komoly változást hozni az elítéltek gondolkodásmódjában.

Forrás: Northern Kazakh prison gets new Orthodox church by Andrew Sykes, New Day, 19. 01. 2003.

Fordította: Dr. Király Klára